

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čekovni
račun 10.603.

Cena inseratom: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Katoliška akcija.

Mariborski in ljubljanski škof sta izdala pravila za katoliško akcijo v slovenskih šofijah ter sta jih v svojih uradnih škofijskih listih pravomočno razglasila. Na osnovi teh pravil, ki so za obe škofiji dobesedno ista, se bo katoliška akcija v Sloveniji oživotvorila ter v posameznih župnijah organizirala. Kot krščansko glasilo javnosti smatramo za dobro in potrebno, da svoje bralce nakratko obvestimo o tej stvari, in to tem bolj, ker so se v nekaterih slovenskih listih pojavile protivnosti proti katoliški akciji ter se jo od teh strani skuša našemu ljudstvu predstaviti v krivi luči.

Kaj je in kaj hoče katoliška akcija?

Ime je za naše ljudstvo novo ter mu zveni nekako tuje. Stvar pa, ki se s tem imenom označuje, ni ne nova ne tuja. Akcija je beseda, ki je splošno v rabi pri Italijanih in Francozih. Pomenja delo ali delovanje. Torej katoliška akcija = katoliško delovanje, udejstvovanje katoliških načel v zasebnem in javnem življenju. To ni nič novega, to je tako staro, kakor je staro krščanstvo. Saj se je krščanstvo vpeljalo v svet in življenje s katoliško akcijo, to je, z delovanjem apostolov in njihovih naslednikov ter njihovih pomočnikov iz krogov katoliških, za vero vnetih svetnjakov. Brez katoliške akcije torej sploh ne bi krščanstva bilo na svetu.

Ker je zadnji čas poganski duh zopet začel obvladovati svet, poudarja rimski papež kot namestnik Kristusov vedno češče in vedno nujnejše potrebo katoliške akcije, ki naj bi zopet pokristjani svet in življenje. To je neobhodno potrebno kot odpor proti liberalizmu, ki pod krinko lažnjive in škodljive svobodnosti propoveduje osvobodjenje življenja od božjih in cerkvenih zapovedi, in proti materializmu, ki v človeku priznava samo materijo = tvarino, telo, zanika pa dušo in njeno odgovornost pred Bogom. Te nekrščanske struje so s tisočermi sredstvi dejalne v človeški družbi ter hočejo vse javno življenje odtegniti vplivu Cerkve. Glavne njihove težnje so usmerjene v to, da se razkristjani familija in šola.

Proti tem nevarnostim je papež Pij X. klical kristjane na obrambo in delo. »Čas zahteva dejanje«: to je bil njegov stalen opomin. Namen tega katoliške-

ga dela je v svoji okrožnici 16. junija 1905 tako opredelil: »Katoliška akcija hoče Kristusa vzpostaviti v familiji, v šoli in v družbi. Ona teži za tem, da vse obnovi v Kristusu, in radi tega je apostolstvo v čast in slavo samega Kristusa.« Sedanji papež Pij XI. je povzel klic Pija X. ter je postal neumoren klicar katoliške akcije. Že v prvi svoji okrožnici z dne 23. decembra 1922 jo priporoča kot glavno sredstvo, ki naj bi posamezne dele katoliškega gibanja in delne organizacije strnilo v eno. V konzistorialnem govoru 23. maja 1923 je poudaril: »Katoliška akcija brez dvoma spada k pastirski službi, na drugi strani pa h krščanskemu življenju.« V svojem govoru hrvaškemu Orlom je 18. septembra 1925 rekel: »Katoliška akcija je apostolstvo svetnjakov, ki podpirajo apostolstvo duhovnikov in škofov.« V svojem pismu državnemu tajniku kardinalu Gasparriju 24. januarja 1927 naglašaja: »V svoji prvi okrožnici smo katoliško akcijo opredelili kot sodelovanje laikov (svetnjakov) v apostolstvu hierarhije (duhovništva) ter smo izjavili, da jo duhovniki morajo smatrati kot potreben del svoje službe, laiki pa kot dolžnost življenja.« V pismu breslaskemu škofu kardinalu dr. Bertramu z dne 13. novembra 1928 poudarja: »Katoliška akcija meri na to, naj bi se laiki v gotovi meri udeleževali hierarhičnega apostolstva.«

Iz navedenih izjav sv. Očeta je jasno, kaj je in kaj hoče katoliška akcija. Njen cilj je uresničenje druge prošnje Očenaša: »Pridi k nam tvoje kraljestvo.« Ona je delo za razširjenje božjega kraljestva na zemlji, ki si v njem podajajo roke duhovniki in svetnjaki. Namen tega dela je pokristjanjenje človeške družbe: naj Kristus vlada duhu, srcu in značaju, vlada posameznikom, družinam, narodom in človeški družbi, vlada v znanosti in umetnosti, v šoli in vzgoji mladine, vlada nad ljudstvom in vsem njegovim življenjem. Katoliška akcija je poznatranjenje vere, prošnjenje duš z iskrenim duhom Kristusovim, zasidranje delovanja v katoliški vernosti. Poudarek leži na delu (akcija = delo). Ne torej razdalja od sveta, beg v zakristijo, marveč deloljubno poseganje med svet in vse panoge življenja.

Zamisel papežev o katoliški akciji je že izveden po mnogih državah. V Italiji je katoliška akcija zgrajena na teh-le-

stanovskih društvih: 1. zvezi katoliških mož, 2. katoliške mladine, 3. katoliški vseučiliški zvezl, 4. zvezi katoliških gospa, 5. katoliške ženske mladine, 6. katoliških vseučiliščnic. Člani katoliške akcije postanejo tisti italijanski katoličani, ki se po svojem spolu in stanu vpišejo v eno teh zvez. Vsem tem zvezam je po zatrdilu pravil zajamčena avtonomija in samostalnost. Katoliško akcijo vodijo po župnijah župnijski sveti, po škofijah škofijski sveti, nad vsemi pa je osrednji svet v Rimu. Po tem vzoru je katoliška akcija organizirana po nekaterih romanskih državah, v Mehiki itd. V Čehoslovaški je vpeljana od mesca oktobra 1927, že prej je bila uvedena v avstrijski republiki, sedaj se vpeljuje po raznih škofijah Nemčije. Na Francoskem se naslanja na narodno katoliško zvezo, ki se je leta 1924 ustanovila pod vodstvom generala Castelneau-a (Kastelnoa) in ki šteje okoli 3 milijone članov.

Katoliška akcija, ki je povse nepolitična, zgolj verska in notranje-cerkvena zadeva, se sedaj vpeljuje tudi v Sloveniji. Po pravilih, potrjenih od obeh slovenskih škofov, se bo udejstvovala na dušeskrbno-religioznem, mladinsko vzgojnem, prosvetnem in vobčekulturnem, na socialnem in dobrodelnem, na državljanskem in javnem polju. Politična in gospodarska društva ne spadajo v njeno delovno zvezo.

Kdo noče s katoliško akcijo?

Pravila za katoliško akcijo za Slovenijo so bila od obeh slovenskih škofov jedva objavljena, že so se javili proti njej tisti, ki so vneti pristaši takozvane napredne akcije. Ti ljudje, ki se ponasajo s svojo navidezno svobodomiselnostjo, ne dovolijo svobode udejstvovanja katoliških načel v javnem življenju. To življenje bi naj bilo torišče, izključno pridržano za njihovo naprednjaško akcijo. Vsako udejstvovanje katoliških načel v javnosti, v šoli, v družbi imenujejo ne krščanstvo, ne katolicizem, marveč klerikalizem. Katoliška akcija za nje ni notranja cerkvena zadeva. Po njihovem mnenju je verski posel samo to, kar se godi v notranjosti cerkvenih zidov, kar pa gre iz cerkve, iz zakristije ven, to presega cerkveni in verski delokrog, to spada pod državne paragrafe.

V to trobljo je zatrobilo »Jutro«, od njega so povzeli melodijo socialistični listi. Pridružil se jim je kajpada tudi »Kmeti list« v svojem poročilu o zbo-

rovanju slovenske kmetijske mladine (številka 24, z dne 12. junija). Na občnem zboru Zveze društev kmetijskih fantov in deklet, ki je bil 2. junija v Ljubljani, je tudi bil govor o katoliški akciji. Poročilo o tem je podal Zvezin podpredsednik dr. Igor Rosina, advokatski koncipient v Mariboru. Sprejeta je bila resolucija, ki se v njej med drugim pravi: »Občni zbor smatra, da se Zveza ne more pri sedanjih razmerah kot celota podrediti organizirani katoliški akciji, ker 1. bi s tem izgubila na potrebni samostojnosti, ki ji je potrebna kot demokratični ljudski ustanovi, predvsem pa tudi kot kmetijski borbeni organizaciji, ki mora samostojno presojati vse društvene pojave, torej tudi gospodarsko in politično udejstvovanje duhovščine, pod čigar stvarnim in formalnim vodstvom bi imela stati katoliška akcija; 2. ker zaenkrat po dosežanih izkušnjah ne moremo zaupati večini slovenske duhovščine, da bi mogla izvajati katoliško akcijo nepristrano in v onem duhu, kot si jo zamišlja najvišji glavar katoliške Cerkve.

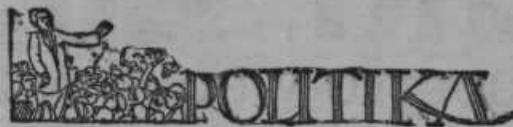
Kjerkoli pa bodo Zveza in njena društva srečala dušnega pastirja, polnega ljubezni do bližnjega, brez oblastnosti, maščevalnosti in enostranske zaslepljenosti — povsod tam bodo Zveza in njena društva z veseljem sodelovala z njim za cilje katoliške akcije, kakor jih je postavil njih visoki začetnik.

Želimo pa in upamo, da se bodo čimprej razmere med našim slovenskim klerom, ki nas že sedaj silijo zavzeti tako stališče, spremenile tako, da nam bo omogočeno sodelovanje brez pridržkov. Smatrajoč, da edino tako naše stališče resničnemu krščanstvu popolnoma odgovarja, se pa že vnaprej odločno zavarujemo proti običajnemu očitku brezverstva in proti-cerkvenosti.

Na to čudno resolucijo odgovarjamo nakratko: Nič se vam ni treba zavarovati proti očitku brezverstva in proti-cerkvenosti. Mi vam ničesar ne očitamo. Tega pa tudi treba ni, ker besede in dejanja vsakega človeka jasno in javno kažejo, kakšno je njegovo versko mišljenje in kakšno je njegovo stališče napram Cerkvi. Mi se tudi nečemo zavarovati zoper očitke oblastnosti, maščevalnosti in enostranske zaslepljenosti, ki ga resolucija Zveze društev kmetijskih fantov in deklet dviga zoper slovensko duhovščino ali vsaj zoper večino te duhovščine. Dela naših slovenskih duhovnikov jih branijo sama, in spoštovanje in ljubezen slovenskega ljudstva je dokaz za to, koliko je vreden ta očitek. Ugotoviti hočemo to, da je druga polovica resolucije v protislovju s prvo, kjer se sodelovanje s katoliško akcijo sploh odklanja iz načelnih razlogov, češ, da bi Zveza kmetijskih fantov in deklet s tem izgubila na potrebni samostojnosti, ki ji je potrebna kot demokratični ljudski ustanovi, predvsem pa kot kmetijski borbeni organizaciji.

Kar se tiče izjave, »da edino tako naše stališče resničnemu krščanstvu popolnoma odgovarja«, bodo gospodje okoli Zveze kmetijskih fantov in deklet dopustili, da papež in škofje in duhovniki bolje vedo, katero stališče resni-

nemu krščanstvu popolnoma odgovarja. Sv. Oče želi katoliško akcijo ter jo proglašati kot dolžnost pastirske službe pri duhovnikih in kot dolžnost krščanskega življenja pri vernikih. Kot taka

V NAŠI DRŽAVI.

Naša država bo prejela od Nemčije na račun vojne odškodnine skupno 1 milijardo 92 milijonov dinarjev.

Kmetijski minister dr. Frangeš je dovolil 750.000 Din kredita za nakup plemenskih žrebcev za državne žrebčarne in za kranjsko selekcijsko zadrugo in potrebe posameznih občin. Prav tako je odobril precejšnji kredit za nakup bikov po celi državi, za goveje selekcijske zadruge, za samoupravne postaje in ostale potrebe občin. Nakup bikov se vrši v teh dneh v celi državi.

Trgovinska pogajanja med našo državo in Poljsko, ki se vršijo v Beogradu, bodo končana dne 25. t. m. Glavni člani poljskega odposlanstva pri pogajanjih morajo odpotovati dne 25. junija v Zenevo.

V Beogradu se vršijo pogajanja za določitev skupne železniške tarife za promet z Grčijo in Solunom. Pogajanja se vršijo v železniškem ministrstvu.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Glavni predmet pri zasedanju Društva narodov v Madridu je bilo manjšinsko uprašanje. Sklep zasedanja je: Društvo narodov bo odslej potrdilo sprejem prošnji manjšin ter bo izdalo vsako leto statistiko o številu došlih pritožb in o obravnavanih prošnjah. Število članov manjšinskega odbora, ki znaša sedaj 3, se lahko zviša v gotovih slučajih na 5.

Nemirna Madžarska. Od prevrata do danes je ravno Madžarska ona država, ki vedno izziva na spore ter vznemirja celo Evropo. Da je temu res tako, nam je priča ponarejanje francoskih frankov po najvišjih madžarskih osebnostih, Karlov puč, tihotapstvo orožja in vohunstvo Madžarov po Češkem ter v Rumuniji. Voditelji Madžarov delajo z vsemi močmi nato, da bi dokazali celemu svetu potrebo spremembe mirovnihih pogodb, ki so potisnile nekdanje mogočno Madžarsko v sedajne ozke ter

se je vpeljala drugod, kot taka se vpeljuje v Sloveniji, in sicer tako, kot si jo zamišlja najvišji glavar katoliške Cerkve. Kdor sluša njegov glas, bo šel z njim

pristrižene meje. Do najnovejšega spora med Malo antanto in Madžarsko je došlo te dni tako-le: Ogrski ministrski predsednik grof Bethlen je imel pri odkritju spomenika junakom v Budimpešti, ki so padli za tisočletne meje Madžarske, hujskajoč govor, ki je izzval upravičeni protest Male antante. Grof Bethlen kot zastopnik madžarske države je v pričo zastopnikov drugih držav pozival madžarski narod, da ta ne more in ne bo priznal sedanjih mej, ki so ustvarjene po mirovnihih pogodbah. Ko je radi teh hujskarij protestirala Mala antanta v Budimpešti, je odgovoril madžarski zunanji minister Velko, da stoji Madžarska odločno na stališču spremembe mirovne pogodbe. Radi vznemirljivih ciljev bode sodilo Madžarsko Društvo narodov.

Sv. Stolica in Prusija sta podpisali na slovesen način konkordat. Po tej pogodbi bosta na novo ustanovljeni 2 škofiji. Na novo bodo postavljeni trije škofi.

Mehika na spravi poti. V Mehiki bo došlo do sprave med mehikansko vlado in katoliško Cerkvijo. Tozadovna pogajanja so se že začela med predsednikom Portes Gilom in škofom Leopoldom Ruiz y Flores. Poravnava bo sklenjena na podlagi najugodnejšega konkordata. Do pogajanj je došlo po zasluzi poslanika Združenih držav Severne Amerike. — Po vesteh iz Mehiko City se je že dosegel sporazum v pogajanjih med mehiškim predsednikom in zastopkom papeža. Mirovna pogodba se bo podpisala še ta teden. Glavna točka dogovora je, da stoji verski zakoni izven državnih zakonov. Mir s Cerkvijo se je na slovesen način pokazal v nedeljo z zopetno otvoritvijo cerkev.

V Maroku v severni Afriki, ki spada pod Francijo, zopet vre. Francozi pošiljajo čete proti upornikom.

V Perziji so se začeli nemiri, v vzhodni Anatoliji je prišlo do resne vstaje Kurdiv. Ozemlje okoli Vanskega jezera je v rokah vstajev, ki oblegajo mesto Van. Ob jezeru Karakili in pri Erzerumu nastopajo turške čete proti Kurdom. Položaj turških čet pa je zelo neugoden, ker so vstasi dobro organizirani in se njihova vstaja širi.

Naročnikom!

Danes prilagamo položnice vsem tistim, ki jim poteče naročnina s 1. julijem. Morda je med tem že kdo plačal, ki pa tudi dobi položnico, ta naj jo shrani ni, ali da sosedu, da si nanovo naroči »Slovenskega Gospodarja«.

Vsi tisti pa, katerim poteče naročnina s 1. julijem, pa naj smatrajo za svojo prvo skrb: čimprej poslati naročnino in sicer za 1 leto 32 Din, za pol leta 16 Din, za četrt leta 9 Din. Nikar ne odlašati! Nikar pozabiti!

Onim, ki ne bodo pravočasno poslali, se bo žal moral list ustaviti. Toda tudi poleti je potrebno, da je časopis pri hi-

ši. In ali ne bi bilo škoda, ko imaš le pol povesti in jo sedaj prekineš? Ali bi ne bilo dolgaš, ko si sedaj vendar izvedel marsikaj zanimivega od blizu in daleč, odslej pa bi bil ločen od vsega sveta? Ali bi ne trpel škode, ko ne bi vedel, kake so cene, kako se gospodarstvo suče itd.? Zato naj nihče ne prekine naročanja, zato naj vsak podaljša naročnino! Na naslovu bodemo potem izpremenili šele tekem julija in avgusta, do kdaj ste plačali.

Naročniki! Ostanite zvesti »Slovenskemu Gospodarju«!